

Bestaanszekerheid

We bouwen voort op de Europese Pijler voor Sociale Rechten. **We staan pal voor de rechten van werknemers en versterken hun positie.**

1.1.1 Minimuminkomen. We zien scherp toe op de naleving van de richtlijn voor toereikende minimumlonen. We pakken armoede in de EU verder aan door vast te leggen dat lidstaten hun inwoners een bestaansminimum garanderen en Europese minimumuitkeringen vaststellen voor mensen die afhankelijk zijn van een uitkering. De EU steunt onderzoek naar en experimenten met een basisinkomen.

1.3.6 We delen de winst. Werkenden creëren de winsten van bedrijven. Daarom voeren we voor bedrijven met meer dan honderd werknemers een winstdelingsregeling in die we koppelen aan de winstuitkering voor aandeelhouders: hoe hoger de uitkering voor aandeelhouders, hoe hoger de uitkering voor werkenden.

1.5.2 Gezond en betaalbaar eten. Het Gemeenschappelijk Voedselbeleid stelt nationale en lokale overheden in staat om te werken aan een gezonde voedselomgeving. Van goed en betaalbaar eten maken we een basisvoorziening, in lijn met initiatieven zoals de Volkskantine, waar mensen biologische en verse gerechten kopen tegen snackbarprijzen. Overheden mogen supermarkten verplichten om hun aanbod in overeenstemming te brengen met wetenschappelijke richtsnoeren voor gezonde en duurzame voeding.

1.6.1 Groen en sociaal mobiliteitsbeleid. Openbaar vervoer, deelfervoer, fietsen en lopen krijgen voorrang in het Europese mobiliteitsbeleid. De vergroening van onze mobiliteit moet hand in hand gaan met de verwezenlijking van betaalbare en toegankelijke mobiliteit voor iedereen. We kiezen voor schoon en betaalbaar openbaar vervoer als een dienst van algemeen belang, die niet ten prooi mag vallen aan privatisering. De verplichting om openbaar vervoer aan te besteden wordt geschrapt.

1.6.2 Einde aan vervoersarmoede. We zien erop toe dat de lidstaten vervoersarmoede terugdringen, onder meer met de middelen uit het Sociaal Klimaatfonds. Bij de aanpak van vervoersarmoede zetten we de regio centraal. Al het openbaar vervoer wordt toegankelijk voor mensen met een beperking.

1.1.15 Versterken vakbonden. Samen sta je sterker dan alleen, vooral tegen grote bedrijven. We stimuleren collectief onderhandelen en beschermen vakbondsrechten. Toegang van werknemers tot vakbondsvertegenwoordigers en van vakbonden tot de werkvloer is cruciaal. Sociale partners worden nauw betrokken bij veranderingen op de werkvloer, zoals faillissementen en overnames, en bij herstructurering op de werkvloer worden werknemers begeleid. We nemen maatregelen tegen vakbonden die niet onafhankelijk zijn (gele bonden).

Wonen

1.1.3 Huisvesting. Er komt een Europees Crisisplan voor de aanpak van de wooncrisis en een Eurocommissaris verantwoordelijk voor het recht op huisvesting. We zetten vol in op het aan banden leggen van speculatie op de woningmarkt door grote investeringsfondsen zoals Blackstone via Europese wetgeving op vlak van banken, kapitaalmarkten, staatssteun, begroting, belasting en hypotheek. De nieuwe regels voor data-uitwisseling over vakantieverhuur worden snel uitgerold en steden die regels voor vakantieverhuur via platforms als Airbnb en Booking uitrollen worden niet langer tegengewerkt, maar ondersteund. Sociale huisvesting wordt gestimuleerd via Europese financiering en door de hindernissen weg te werken die Europese marktregels nu opwerpen bij de bouw van sociale huisvesting. De EU draagt met financiering en uitwisseling over *housing first* bij aan het stevig doen dalen van dakloosheid in Europa.

1.3.18 Circulair en biobased bouwen. We stimuleren circulair en biobased bouwen. We ondersteunen de opschaling van de productie van biomaterialen voor isolatie van woningen. We stellen een maximum aan de materiaalgebonden CO₂-uitstoot van nieuwbouw, waardoor hergebruik van materialen en de toepassing van biobased materialen een impuls krijgen. Gebouwen krijgen een materialenpaspoort om hergebruik te vergemakkelijken.

Klimaat

1.5.33 Veerkrachtige natuur. We voeren de Europese Natuurherstelwet voortvarend uit. Uiterlijk in 2050 moeten alle ecosystemen in goede staat zijn.

1.5.34 Meer natuurgebieden. We verbinden natuurgebieden met elkaar. In 2030 beslaan beschermde natuurgebieden 30% van het land- en zeeoppervlak in de EU, zoals afgesproken binnen de Verenigde Naties. We nemen het voortouw bij de instelling van zeereservaten in internationale wateren, opdat in 2030 ook 30% van de oceanen beschermd gebied is.

1.2.1 Klimaatneutraal in 2040. We maken de EU zo snel mogelijk klimaatneutraal. In 2035 moet de Europese elektriciteitsvoorziening CO₂-neutraal zijn en in 2040 moet de hele economie klimaatneutraal zijn. Dit vraagt om solidariteit met EU-landen die minder middelen tot hun beschikking hebben voor de transitie. Zij hebben Europese steun nodig om de vergroening van industrie, gebouwde omgeving, vervoer en landbouw te versnellen. De rijkste lidstaten, waaronder Nederland, dienen voorop te lopen: in 2030 moeten zij hun broeikasgasemissies met 65% verminderen.

1.2.9 Eerlijke transitie in de regio. We steunen regio's die hard geraakt worden door het afbouwen van de fossiele industrie. Zij moeten kunnen bouwen aan een duurzame toekomst met het behoud van banen. We breiden daartoe het Eerlijke Transitiefonds uit en benutten de Structuurfondsen.

1.2.18 Zon op dak. We zien erop toe dat de lidstaten het opwekken van de productie van hernieuwbare energie door huishoudens (blijven) stimuleren, met speciale aandacht voor huurwoningen, hoogbouw en lage inkomens.

Landbouw

1.5.8 Boeren voor de bouw. Om het verdienmodel van boeren te verbreden en de milieu-impact van de bouw te verminderen, bevorderen we de teelt van biobased bouw- en isolatiematerialen, zoals hout en hennep.

1.5.1 Circulair voedselsysteem. We vormen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van de EU om tot een Gemeenschappelijk Voedselbeleid. Daarbij zetten we alle Europese beleidsinstrumenten in om te bouwen aan een circulair voedselsysteem dat ecologische grenzen respecteert, bodemkwaliteit en biodiversiteit verbetert, anticipeert op klimaatverandering, dierenwelzijn waarborgt, de eiwittransitie versnelt, gezond en betaalbaar voedsel biedt aan consumenten, goed werk en een eerlijke beloning oplevert voor duurzame en biologische boeren en bijdraagt aan de ontwikkeling van plattelandsgebieden. Het is belangrijk dat de landbouwtransitie in krimpgebieden gepaard gaat met investeringen in de leefbaarheid door gebruik te maken van de juiste Europese cohesiefondsen. Zo blijft het leven op het platteland aantrekkelijk voor komende generaties.

Migratie en Asiel

3.6.3 Eerlijke spreiding van asielzoekers. We spreiden asielzoekers evenredig over de lidstaten, waarbij we rekening houden met de draagkracht van samenlevingen en met de belangen van de asielzoeker, zoals al aanwezige familieleden in een opvangland. We spreken ons uit tegen de mogelijkheid om verplichtingen af te kopen of mensen in maandenlange procedures aan de Europese buitengrens vast te zetten.

3.6.20 Integratie. We passen lessen die we kunnen trekken uit de opvang en integratie van Oekraïners toe bij vluchtelingen uit andere landen. We bevorderen dat ook zij eerder en gemakkelijker tijdens hun procedure al aan het werk kunnen en taalles krijgen. Statushouders krijgen toegang tot effectief inburgeringsonderwijs en begeleiding naar de arbeidsmarkt.

Op arbeidsmigratie kunnen en moeten we veel steviger regie voeren. Arbeidsmigratie is nu steeds vaker een verdienmodel om op de laagste prijs te concurreren met schandalige uitbuiting tot gevolg. Hieraan stellen we paal en perk door stevige arbeidsvoorwaarden te verankeren voor iedere werknemer, deze streng te handhaven en de arbeidsmigratie vanuit landen buiten de EU strikt te reguleren. We rekenen af met sectoren die draaien op uitbuiting.

Schiphol en vliegen

Wij kiezen voor de trein als het schone maar ook betaalbare alternatief voor vliegen binnen Europa. Een eerlijke transitie is nog ver te zoeken in de manier waarop Europeanen zich verplaatsen. Vervuilende vormen van vervoer zijn goedkoper dan schone alternatieven: treinreizen zijn vaak twee keer zo duur als vlieguren. Wij staan voor schoon, toegankelijk en betaalbaar vervoer in Europa. We investeren in openbaar vervoer en gaan privatisering tegen, zodat ook minder rendabele bus- of treinverbindingen blijven bestaan. **De belastingvoordelen voor de luchtvaart moeten verdwijnen.** Een Europees treinboekingssysteem moet het makkelijker maken om het goedkoopste treinticket te vinden. Ook **pakken we de uitstoot van de scheepvaart en de luchtvaart aan.** Dat doen we met hogere accijnzen voor kerosine en stookolie, en snelle uitfasering van uitstootrechten voor deze sectoren. We zetten het Sociaal Klimaatfonds in om het openbaar vervoer goedkoper te maken.

1.5.27 Schone leefomgeving. We brengen de Europese grenswaarden voor luchtkwaliteit in overeenstemming met de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie. De normen voor de uitstoot van fijnstof, stikstofoxiden en andere vervuilende stoffen door voer-, vaar- en vliegtuigen worden aangescherpt. We bevorderen schoon water en scherpen de regelgeving ter voorkoming van medicijnresten en andere chemische stoffen in water aan.

1.6.7 Tegengaan vervuiling luchtvaart. We zetten ons in voor het beëindigen van de mondiale btw- en accijnsvrijstellingen voor de luchtvaart. We voeren een Europese kerosinetaks en een veelvliegerstaks in. Het Europese emissiehandelssysteem (ETS) breiden we uit naar vluchten tussen de EU en derde landen. Ook andere emissies dan CO₂ die bijdragen aan de opwarming van de aarde, zoals waterdamp, brengen we in rekening bij luchtvaartmaatschappijen. Daarnaast scherpen we de bijmengverplichting voor duurzame luchtvaartbrandstoffen aan. We stellen daarbij strikte eisen aan biobrandstoffen – geen voedsel in de tank, geen landroof – en versnellen de toepassing van *e-fuels* op basis van groene waterstof. Alle hernieuwbare brandstoffen moeten een verplicht duurzaamheidscertificaat hebben, dat ook sociale criteria bevat.

1.6.3 Sneller met de trein. We investeren in een Europees netwerk van snelle personentreinen, nachttreinen en vrachttreinen. Er komt een Europese dienstregeling en Europees treinboekingsysteem, waarmee reizigers op eenvoudige wijze prijzen en goedkope treinkaartjes kunnen vergelijken in heel Europa. We versterken de rechten van passagiers, bijvoorbeeld bij vertraging. Europese spoorwegmaatschappijen beoordelen we niet alleen op het vervullen van nationale verplichtingen, maar ook op hun prestaties op het gebied van internationale treinreizen.